

Isāā wārimè Mudáammu Di mpátíri tɔ tì náaṇtì

Isāā weè wāri mudáammu kó dipátíri, dì tu Kuyie nnáaṇtì páte kó disənni. Ò dì wāri ke náá nKirisi ò bенke tìnti. Isāā do yóó wāri Mudáammu pátíri ke ső mbè féñkoomu Kirisi kōbe, kòo bè wāri ke bo yáukùnne be kōntì kē bē nfííkú Kuyie nkó kuce miekē. Isāā do yà mèè benkùmè do dò ncāā ncāā nwe ke né wē mme kūnnì dèè tu: Meyei nkó kpàtì dòmmè ò nə, dè né bo nyóó dentenè Kuyie nnè ku kōbe kē bēe na, kē Yesu Kirisi baaté.

Di mpátíri náaṇtì duó ke dòmmè

1. Mudəummu 1:1-8
2. Mεbenkùmè ketimè Kuyie nhò bенkemè nè yepáte yèyiekè ò wāri yè Kirisi kōbe třrè 1:9-3:22
3. Dipátipdū nè yecanniyè yèyiekè 4:1-8:1
4. Yetātēhe yèyiekè kó tináaṇtì 8:2-11:19
5. Dinítirì nè desínnè dèdérè kó tináaṇtì 12:1-13:18
6. Mεbenkùmè tēmè Kuyie nhò bенkémè 14:1-15:8
7. Kuyie mmiiekè kó ibòòkè 16
8. Babidənni kó mudorimù nè bè namè musímmù nè Kuyie mpāänáaṇtì náamlbé siyáàbìsí yembè 17:1-20:10
9. Tibeéntì sənti 20:11-15
10. Keñkè pànkè nè ketenkè pànkè 21:1-22:5
11. Tináaṇtì kó dikòù 22:6-21

Dimənnì duunnímè

1 Yesu Kirisi dáa ntìi náaṇtì tiì bo di mpátíri miéké. Kuyie nkuù duó nkòò náké o tãmbè tìi yóó tuókení, koo duó nké Kuyie ntõnnì tì náké o koo tõntì Isãã. **2** Ké Isãã tì wàri timoú. Kuyie nhò náké tì nè Yesu ò benke tì, ò yà dè nè ò këe tì. **3** Dè nnáati wèè kàa nti nnáaṇtì Kuyie ndáa tì, kénnaati bëè kèmmú ke tì yie. Kuyie ndo náké dìi mònnì kpéí dì duunnímu.

Isãã døummè Kirisi købe třrè yèyiekè

4 Mí nyIsãã mìi døunko Kirisi købe třrè yèyiekè yèè bo Asii.

Kuyie nkùù do bo, ke bo, ke yó mbo nè ku Yaá mmuyiekè mùù fité ku kpààtìkàrì, bë di døò mesàà ke di duó ndiwèì **5** nè Yesu Kirisi wèè ti náké Kuyie nkpeti weti weti, wèè ku ke yáñté meketimè, wèè baké bækpààtìbè bemoú.

Wèè ti dó ke còú nho yíí ke ti deeténè meyei, **6** ke ti ta o kpààtìyuu miéké ke tú ikuó nìùbè, ke pí nho cice Kuyie ntãmmú. O yètìrì ndeu, kòo mbaké sâà! Ké de mmé ndo.

7 Daatenè! Ò kérínímu yewetè miéké, kë titentì timoú købe nè bëè ò kùo kë bë bo ò yà kékommú. Dè mmé ndò.

8 Ti Yiè nKuyie mmuwërimú mumoú yiè mbéimmu ke tú kuù tu diketirì nè kumànku. Kù do bomu, ke bo, ke yóó kôtení.

Kuyie mbenke dè Isãã

9 Mí nyIsãã di tebite Kirisi kó metaummè miéké, kë ti wë nké fëürì ke mi nké taunè Kirisi, ke wë nho kpààtìyuu miéké. Bë n kànné Patimøsi, diheì dìi soké menie mmiéké, n náké mëè kpéí nké Kuyie nnáaṇtì nè Yesu m benke tì. **10** Teomþputè matè yiè kë

Muyaáánsààmù n túóté kè n keè mætammè mamè n fõnkúò kè mè kpeñì kе dò nditâtëheù kôme kè mè tu: ¹¹ Wäri a wúó ndè nkéduønko Kirisi kôbe tîrè yèyiekè: Efëesi kperi, Siminni kperi, Perikammu kperi, Tiyatiiri kperi, Sariti kperi, Fidaderifii kperi, nè Daodisee kperi.

¹² Kè n wèëte ke bo yà wèè n nàánnè, ke yà sifítíkèkè siyiekè meso kpesi. ¹³ Kòò mòù còmmú si cuokè ke dònne Onítibire ke dáatí diyaàbòri kè dì cùté ke kâáké o naàcèi, kòò boú fesøønaàkðnfè o cuokè. ¹⁴ Kòò yùti péi ke dò ntikóntì, kòò nuo ncóu mmuhãá. ¹⁵ Kòò naàcèi còu nkè dò mmëbiérime bë pütirí mmè dihònnì. Kòò tammè dò mmënië nhõ nhuutimè kucúcuku mieke. ¹⁶ Kòò tò siwâá siyiekè o nòùtè youte, kè disiè menatimè medémè kperi yiëni o nùù, kòò iïkè pïnti diyiè õ ncóummè kuyie ncuokè. ¹⁷ Kè n do o iïkè kéndò n ku, kòò nòó nho nòùtè youte n yïnkè ke dò: Kufðwáá mbá da pí, mì tu diketírì nè kumànku. ¹⁸ N fòùmu! N do kumu ke yânté ke yó nfòù sâá, ke baké mukñú nkè tò mu eì kpetínsì. ¹⁹ Wäri a wúó ndè nè a yóó yà dè. ²⁰ Ntë siwâá siyiekè n tò sì n nòùtè youte nè sisøøfitíkèkè siyiekè benkú mù: Siwâá siyiekè tu Kuyie ntõrè nyë yëè bo Kirisi kôbe tîrè yeyiekè mieke. Kè sikèkè tu Kirisi kôbe tîrè yeyiekè.

2

Kuyie nnàké tì Kirisi kôbe tînnì dìì bo Efëesi

¹ Wäri Kuyie ntõnnì dìì bo Kirisi kôbe tînnì dìì bo Efëesi ke dò: Ntë wèè tò siwâá siyiekè o nòùtè youte nè sisøøfitíkèkè ò tu mù: ² N yému a pí mmùù

tãnkperímù, ke fèüté ke mi nké yàáké bëè tu bëmáà Yesu tõrè ke yà bë soúmmè. ³ N yému a féürimè n kpéí nké mi, mbá a kòntì í yãrike. ⁴ Ntë n yèmmè né í da naatinè tì: A téñke í n dó a do n dómè mëketimè. ⁵ Dentení a do dìù bòrì kéceete képí nhá do pí mmùù tãmmú mëketimè mònñì, kàa í cèète n kérómu ke bo deite a fitirè dë kàri. ⁶ Nè memme a dòò dë dëè wenni dëè tú a yetemè Nikodaitibé tãmmú m mù yete mëè botí.

⁷ Wèè mòké yeto ke bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kòbe tìrè.

Wèè bo na kétuoké kumànku m bo ò duó mmufòmmu tie mùù còmmú Kuyie nkó kupúú sààkù mu kó dibii kòo di.

Kuyie nnàké tì Kirisi kòbe tìnnì dìì bo Siminni

⁸ Wäri Kuyie ntõnnì dìì bo Kirisi kòbe tìnnì dìì bo Siminni ke dò:

Ntë wèè tu diketíri nè kumànku, wèè ku ke yànté, ò tu mù: ⁹ N yému a féürimè, ke yé a cínnimè ke né tú okpààtì Kuyie mborè. ¹⁰ N yému bëè tu bëmáà Sifubé ke í bë tu, bë di níúmmè, bë tu dibòò kòbe mbe. Bá nyièkù a bo fèütémè, dibòò yóó di bennému keduó nké bëè kpetínné bëmabè, kë di fèüté yewe tèpíítè. N wéèrì kétuoké kumànku kë n da cú mufòmmu kó dipìì.

¹¹ Wèè mòké yeto ke bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kòbe tìrè.

Wèè bo na kétuoké kumànku ò báá kú muküñ ndérimù.

Kuyie nnàké tì Kirisi kòbe tìnnì dìì bo Perikammu

¹² Wäri Kuyie ntõnnì dìì bo Kirisi kòbe tìnnì dìì bo Perikammu ke dò:

Nte wèè tɔ disiè menatimè mèdémè kpéri ò tu mù: ¹³ N yému a ãmè dibòò èì. Bá nè memmè ke n taunè weti weti bá a í n yetε, bá nè bè mè nkùomè n kóo tõntì sààwè Æntipaa a ciε dibòò ã dè. ¹⁴ Kè tìmatì né bo, n yí da naatinè tì, a kòbe mabè yièmmè Badammu kpèti, wèè do tié mBadaki kè bèè souté Isidayeereibe, kè bèè cááké imaa mbè fié ì yebòkè, kéndounè betòbè. ¹⁵ Kàa wètε ke mòke bèè tū nNikodaitibè kó itié. ¹⁶ Kàa í cètε, n kéróomu ke bo kuɔ de kóbenitibè nè n nùù kó disiè.

¹⁷ Wèè mòke yeto ke bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá tì Kirisi kòbe tñrè.

Wèè bo na kétuøke kumànku, m bo ò duó mánñì wèè sòri, kóò duó ditápéírì bè wàri dì diyetìpànnì, òmòù í yé dì kè dè í tú bè dì duó nwè.

Kuyie nnàké tì Kirisi kòbe tñnnì dì bo Tiyatiiri

¹⁸ Wàri nKuyie ntñnnì dì bo Kirisi kòbe tñnnì dì bo Tiyatiiri ke dò:

Nte Kuyie mBirε dèè nuɔ ncóu mmuhãá nkè de naàcèi cár nke dò mmèbierimè bè pùtiríní mè dihònnì dè tu mù: ¹⁹ N yému a døari dè demòu nè a n dómè ke n tå ke fílkú Kuyie nkó kucε, ke duó nhamáà mutòmmú ke mi, kàa tõmmú deuke ke pësté mù do dòmmè. ²⁰ Nte n yí da naatinè tì: A yóumè onitipòkù Sesabèedi * wèè tu omáà Kuyie mpãänáa ñtì náa ñtò kòo suó n kòbe, kè bè døuti døutinè betòbè ke cáá nyimaa mbè fié ì yebòkè. ²¹ Nh ò duómmu mèfìè nkòò bo ceete, ò mè nyí yie nke bo yóu o yei. ²² Dëè

---

* **2:20** Sesabèedi: De kóo nitipòkù nwe Sedoboammu do puokemè kòò ò tanné mubofèù mièkε. Wénté 1 Békpààtibè 16:31. 19:1-2 nè 2 Békpààtibè 9:22,30.

te kè n yóó ò fèñ nkéfèñ mbèè ò dəutinè, kè bè sàa í yóumu də kó meyεi. ²³ M bo kuə o kəbe, kè Kirisi kəbe třrè yemouu banté n yémè benítibè yentotí nè bε yèmmè, ke yóó yetí bá wè o tɔmmú dòmmè.

²⁴ Díndi Tiyatiiri kəbe bèè í tūnne də kó itié nyεiyi, bèè í yíé té bε tu dè dibəəsərì kpəti. N yí yóó di yíé ditou marì. ²⁵ Mpínnè di kèè tì weti weti kè n yàa wëtenèní. ²⁶ Wèè bo ndəɔri n dómè kétuəkε kumànku m bo duá nkòo mbaké ibotí. ²⁷ Ò bo nyì cëmmú nè kumátipàati, kε nyì pùò ntiyaaamatì kõme. ²⁸ Kε nh ò duá ntækũnwéntéwàtè.

²⁹ Wèè mòke yεto kε bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kəbe třrè.

3

Kuyie nnàké tì Kirisi kəbe tñnnì dìì bo Sariti

¹ Wäri Kuyie ntɔnnì dìì bo Kirisi kəbe tñnnì dìì bo Sariti ke dò: Nte wèè mòke Muyaánsààmù müyiekè ke tɔ siwâa siyiekè ò tu mù: N yému a dəɔri dè, benítibè yèmmè dò nha fòùmu kàa né ku. ² Daatε kékpenkùnne bèè kpaá kε bε mu nyí ku páíí. N yému a borime í wennimè Kuyie nyìlkè. ³ Dentení bε do da nàké itié mmèè botí, kewëte kε í tūnne kényou meyεi, kàa í dàatε n kéróomu ke bo da déeté oyúókù kõme bá a bá nyé n tùòkoo dìì mònnì. ⁴ Bá nè memmε bémabè bomu Sariti miékε bèè í sãñ mbe yàatì, bε bo nni nneinè ke dáatí tiyaàpεítì kε yé bε borime wennimè. ⁵ Wèè bo na kétuəkε kumànku ò bo dáatí tiyaàpεítì, m báá ūté o yètìrì mufòmmu pátíri miékε. M bo náké n cice Kuyie nnè ku tɔrè ò tumè n kou.

6 Wèè mòké yeto ke bo keè weè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kòbe třrè.

Kuyie nnáké tì Kirisi kòbe tñnnì dìì bo Fidaderifì

7 Wāri Kuyie ntñnnì dìì bo Kirisi kòbe tñnnì dìì bo Fidaderifì ke dò:

Nte wèè kpa meyei nké tú timómmonti yiè, wèè tò okpààtì Dafiti kó sikpetísì, ke ɔɔ kpeté bá òmøù báá na kékpetínné, kòo kpetínné òmøù báá na kékpeté, ò tú mù: **8** N yému a tñmmú ke yé a cñnnimè, nè memme ke yié n kpeti ke n taunè, kè n da kpeté kuce kàa pí n tñmmú, bá òmøù í yóó na ké mù pàa. **9** Nte a yóó dæmè bëe tu dibòò kòbe ke soú nké tú bemáà Sifubé ke í bëe tu. N yóó duá nké bëe nínkúmu a iilké kébanté n da dómè. **10** A mè nyiemmè n kpeti ke féürì ke mi, kè mefëüttímè tùòkení dìì yiè kutenkù kumøu kè bëe féürì, m bo nda kánké. **11** N wëtinímu bàmbà, mpí nhá këè tì weti weti kòò mòù báá cœuté a cuuti. **12** Wèè bo na kétuɔke kumànku m bo ò dòò disää kperì Kuyie ncíètè mieke, kewári o ĩnké Kuyie nyètìrì nè ku èì kperi, Sedisadëmmu pànwè wèè cùténí keñnké, kewári o ĩnké diyètìrì pànnì m mòké dì.

13 Wèè mòké yeto ke bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kòbe třrè.

Kuyie nnáké tì Kirisi kòbe tñnnì dìì bo Daodisee

14 Wāri Kuyie ntñnnì dìì bo Kirisi kòbe tñnnì dìì bo Daodisee ke dò:

Nte wèè yètìrì tu: Dè mmé ndò, wèè dòòri ò nàá ntì ke í soú, wèè baké Kuyie ndòò dè demøu ò tu mù: **15** N yému a tñmmú í tonnìmè, mù me nyí boo. N dò mù ntonnìmè yoo mù mboo. **16** A do ndàà dàà nwe, a í tonnì, a me nyí boo, kë m bo da

tíítóo. ¹⁷ A yèmmè mè dò nha tú okpààtì ke mòke demou, ke í kpa dèmarè. A né í yé ke dò nKuyie mborè a tú osénniwè ke tú ocíri ke tú fedawanfè ke tú kuyúñkù ke bo difɔ̄kpèri. ¹⁸ N da tièmmu ke tú a donté m borè messo mbè wènkùnne mè kékparikè, nè tiyaàpérítì kékáá nha fei, nè munøntie kéanné a nuo nkéna kéyà. ¹⁹ N tièmmu n dó bë ke bë puotì. Yóu meyei nké yáukùnne a kɔ̄ntì. ²⁰ N còmmú dibòrì ndi ke bie, kë wèè këè n tammè ke kpeté, n taroo kë ti nwé nké yo. ²¹ Wèè bo na kétuokè kumànku m bo ò kànne dikpààtikàri m borè, n na mèè botí ke kàri Kuyie mborè.

²² Wèè mòke yeto ke bo keè wèè keè Muyaánsààmù nàá ntì Kirisi kòbe tǐrè.

4

Kuyie nkpààtikàri

¹ De kó difɔ̄nkúò kë n wëte kéyà kеínkè kpetémè, kékéè metammè kë mè ndònnè n sòò këè dì tâtéheù kòmè kë mè tu:

Dekení die nkè n da benke dèè yóó døà.

² Dendé bàmbà nkè Muyaánsààmù m píe kë n yà kеínkè dikpààtikàri kòò mòù dì kàri, ³ kòò iìkè dò ntinábéntì ke miesti, ke wëte ke miesti ke dò nyekùñ. Kè kutämmeyärí fité de kó dikpààtikàri ke miesti ke dò mménánnúò. ⁴ Kè yekpààtikàrè sipísìdè nè yènàà dì fité, kë bekótibè sipísìdè nè bénàà yè kàri ke dááti tiyaàpérítì ke óké yesoɔpìkè. ⁵ Kè dikpààtikàri pìnti ke kùnti ke péú fetaafe õõ mmíí nkè dè kùnti ke péumè, kë ifitíyì iyiekè cónu nyìì tu Kuyie nyaá mmùyiekè. ⁶ Kè de kó dikpààtikàri iìkè dò ndàmèèrì, ke dò ndoii ke dò ntewéítè.

Kè dèmarè fòùrè dènàà kàri ke dì fité ke mòke inuo nde iikè nè de fɔnkúò. ⁷ Kè dëketirè dò ndicìrícìrì, dëdérè dinaadaà, kè detáánnè iikè dò nhonìti koke, kè denaannè dò nfetúúfè èintè. ⁸ Bá dè, kè dè mòke ifièti ikuò kè inuo nhã i ìnkè nè i miékè, kè dè diè nsâà ke tú:

Ti Yiè nKuyie mmuwërimú mumou yiè
ndò páí, páí, páí nwe,
kù do bomu,
ke bo, ke yóó kotení.

⁹ Kè dë kó dënennè dënàà diè nkè sàntí wèè fòù sâà, ke kari dikpààtìkàri. ¹⁰ Kè békótibè sipísìdè nè benàà nínkú wèè fòù sâà o iikè kéhóóté be pìkè kédòú nho iikè ke dò:

¹¹ Ti Yiè nKuyie
fɔ́ò dò nti nda sàntí
ke déukùnko a yètìrì,
a kpeñnímu
ke yé fɔ́ò dómè ke dòò dëmou
ke te kè dè bo.

5

Yekpetínyè yèyiekè kó tináañti

¹ Kè n yà wèè kàri dikpààtìkàri kòò tò o nòùtè teyoute dipátiri dìi wàri di ìnkè nè di miékè, ke kpèú nkè dànne yecanniyè yèyiekè. ² Kè n yà Kuyie ntônnì kperì kè dì pîekù ke tú: We mbo na kékéété yecanniyè yiè nképîntè dipátiri?

³ Òmòù í mbo keînkè miékè nè ketenkè ìnkè, yoo ketenkè miékè, wèè bo na kéképîntè dë kó dipátiri kékaa. ⁴ Dë mònnì kè n kuó mmedè, òmòù í bomè wèè bo na ké dì pîntè kékaa. ⁵ Kè békótibè kóò mòù

n nàké ke dò: Bá nkuò, ntè Sudaa kòbè kó dicìrícìrì, okpààtì Dafiti yaàbire wèè na dikpànnì, ke bo na kékéété de kó yecanniyè képínté de kó dipátíri.

⁶ Kè n yà dèmarè kè de dò ndipebii ke cómmú dikpààtikàrì nè bekótibè nè dèmarè fòùrè dènàà cuokè, ke dò mbè do di kùò, ke moke yeyiè nyèyiekè nè inuò nyiyiekè, dèè tu Kuyie nYaá mmùyiekè kù duønní mù kutenkù kumøu. ⁷ Kè de kó dipebii táonní wèè kàri dikpààtikàrì o borè kécøuté ò tò dìi pátíri o nòùtè youte. ⁸ Kè dènennè defòùrè dènàà nè bekótibè sipísidé nè bëñàà nínkú di iìkè ke tò bëmøu tikùtìdùùtì nè sisøobukúsí, ke sì piéké tùdààrì, dèè tu Kuyie nkòbè kó mubáammu. ⁹ Kè bè ndiè nfeyemþpànfé ke tú:

Fôò mànnè kécøuté dipátíri
kékéété di kó yecanniyè,
ke yé fôò kúmè ke deeté
iwo nyimøu nè ibotí imøu
nè benítibè bëmøu nè yebotè yemøu
ke bè duó nKuyie.

¹⁰ Kè bè tanné ku kpààtiyuu miéké
ke bè tú ikuá niùbè,
ke pí nKuyie ntømmú,
ke yó mbaké kutenkù.

¹¹ Kè n wëte kewénté kékéè Kuyie ntørè sikøupípí cèëtemè dikpààtikàrì nè dèmarè fòùrè dènàà nè bekótibè ke diè mmèdiè nké tú:

¹² Dipebii bè kùò dì,
dii mànnè Kuyie ndì duó mmuwërimú,
nè tikpàtì nè mèciì,
nè tikpetì, nè disànni,
nè didontìrì nè diyetidièrì!

13 Kè n keè Kuyie ndòò dèè kó dimàà, keñnkè kpere nè ketenkè kpere nè ketenkè miéké kpere nè dàmèèrì kpere dè dièmmè ke tú:

Wèè kàri dikpàatikàrì nè dipebii,
bèè te disànni, nè didontìrì,
nè diyetidiérì,
nè muwërimú mumou yebie nyebie.

14 Kè denennè fòùrè denàà dò: Dè mme ndò. Kè békotibèe nínkú ké bè sànte.

6

Sisët sìnàà kó tináañti

1 Kè n wénté kéyà dipebii kétémè dicannirì ketirì, kè dèmarè fòùrè dènàà kó dèmarèe pëe fetaañ kõmè ke dò: Kotení! **2** Kè n yàní tesampéítè, wèè tè dèkè kòò tò mutàmmù ke kori dikpànnì, ke óké menakùmè kó dipiì. Ò dié nkénamu dikpànnì ke kori ke bo yíé kékpa nkéna.

3 Kè dipebii yíé kékéétè dicannirì dérinnì kè n kèè denennè fòùrè dérinnè béimmè ke tú: Kotení!
4 Kè tesänwüñtèe yènní kè bëe duó nwèè tè dèkè muwërimú nè disiè dierì kòò bo konne benítbè kè bëe kuø betobè kutenkù mumou.

5 Kè dipebii kététè dicannirì tânnì, kè denennè fòùrè tânnè bëi nké dò: Kotení! Kè n yàní tesänsòùtè, wèè tè dèkè kòò tò tebiètè. **6** Kè n kèè denennè fòùrè denàà kó dèmarè béimmè ke dò: Tidiiti bëe tu tì bëdée tebiètè mèmáà nè bëe tu tì ódísì tebiètè mètâati diyiè dímáà tòmmù kpéi, kékou mekùò nnè menaà.

7 Kè dipebii yíé kékéétè dicannirì naannì, kè n keè dèmarè fòùrè naanne béimmè ke dò: Kotení! **8** Kè n yà tesäntè kè tè dò mménóønnúò, nké wèè tè dèkè kòò yètìrì tu mukúú, kè mukúú nhò tú. Kè bëe

mù duó muwẽrimú, kè mù bo kuɔ ketenkè wétiřì kó dikeè kəbe nè yese nè dikònnì nè mumɔmmú, kè tikpasintì mbè càá nke kòù.

9 Kè dipebii kékétē dicannirì nummùrì, kè n yà diwūštònnì borè bëè do náante Tináańsàtì kè bë bë kùa be wërè. **10** Kè be píekù ke tú: Ti Yiè nwèè kpa meyei, ke náá ntimómmønti, a yóó bekénè õmmònnì kutenkù kəbe kë bë kpetínné ke fóó mbè ti kùəmè? **11** Kè bëè duó mbá wè diyaàbòrì péírì kë bë náké kë dò: Di nkpaá ke mi nke kémμú bë bo kuəmè di kəbe bë dò nkékuo bë bë di kùa mèè botí, nè bë di wë mmutõmmú.

12 Kè dipebii kékétē dicannirì kuónnì, kè ketenkèe sántè mmmediè nkè diyiè soute kuyaasòùkù kõme, kòo tãnkùu wüšté ké ndò mmeyñ. **13** Kè siwâa nduòní kuyaakù õñ fuùtè kë fikíè kó yetebé nduòní mèè botí. **14** Kè keïnkèe kpéú nkpéú nkumìèkù kõme képëëtóo, kè yetárè nè ketenkè kë soké dàméèrì kë dëe íté dë do borè. **15** Beë baké ketenkè, bækpàtibè, bëhãapòmbè iwëñ yembè, bëdítíkpàtibè, bækperibè nè bënitibè bëmou, tidaatì nè bëè í tú tidaatì, kë bë cokù ke taà titädèntì nè tidúótì. **16** Ke dë náá nke tú: Duónèní ti ïnkè ke ti kãá nKuyie nnè dipebii kë be mieke báá ti do. **17** Be mieke kó diyiè yeiri diì tùòke kë be mieke peike. We mbo nkpaá?

7

Isidayeeriбе bë ūkú bë Kuyie nkó meçannimè

1 De kó difõnkúò kè n yà Kuyie ntõrè yènàà yèè te kuyaakù kë yè còrmú itemmànke inàà, bá dì kë dì båa di kó kuyaakù, kë kù báá fuute keïnkè nè ketenkè yoo dàméèrì yoo mutie mamù. **2** Kè Kuyie ntõnnì terì yènní diyiè yìènì këè bíékè, ke to

Kuyie nfòùkù kó mècannimè, képéi nKuyie ntɔrè yεnàà kù duó nyè muwẽrimú kè yè bo pɔnté ketenkè nè dàmèèri. ³ Ke dò: Di mu mbáá nampe ketenkè yoo dàmèèri yoo mutie mamù. Yóunè kè bëe ūkú Kuyie nkøbe tñi mmecannimè kédeè. ⁴ Ke yè n náké yè ūkú Isidayeecribe wuo nyimou mieké bennitibè tñi mècannimè kè bë màmè kè bë mbo tekɔupíkòùtè nè sikɔupípisinàà nè sikɔupísisinàà (144000).

5-8 Sudaakøbe tekɔupípítè nè sikɔupíslidé (12000),
 Dubennikøbe 12000,
 Kati købe 12000,
 Aseé købe 12000,
 Nefutadii købe 12000,
 Manansee købe 12000,
 Simmeññ købe 12000,
 Defii købe 12000,
 Isaka købe 12000,
 Sabunøø købe 12000,
 Sosefu købe 12000,
 Bensamee købe 12000.

Ibotí imou tñnnì kó tináànti

9 De kó difɔnkúò kè n yà yεbotè yemou købe nè ibotí imou købe, nè bennitibè bémou nè iwuo nyimou købe kè bë tìkú ditñnnì dierì ke í dò nkéna kékqaa nké dáatí tiyaàpéítì, ke cómmú dikpààtikàri nè dipebii dë ñikè, ke pikú tipuonti. **10** Ke pñkù ke tú: Kuyie nkùù kàri dikpààtikàri ñikè nè dipebii, bëè ti deeté. **11** Ke Kuyie ntɔrè yemou nè bekótibè nè dñennè fòùrè dñennàà kè bë cëëte dikpààtikàri, ke nínkú ke sãntí Kuyie **12** nké tú: Dè mme ndò! Ti Yiè nKuyie nfñ nnè mutɔmmú! Fɔòd mènnè disànni nè diyetidiérì nè mèciì, nè didontirì nè muwẽrimú mumou yεbie nyεbie. Ke dè mme ndò.

¹³ Kè bekótibè kóò məù m beke ke dò: A yé bëè me ndáatí tiyaàpéítàà, bë yènní dèà? ¹⁴ Kè nh ò tènné ke dò: N yiè nfôò yé. Kòo n náké ke dò: Bëè fèñté bëmbë mediè nkë òú be yaàbòrè nè dipebii yñ nkè yè peike. ¹⁵ Deè te kè bë bo die nKuyie nkpaàtìkàri iìkè, ke pñ nku tñmmú sââ ku cñtè. Wèè kàri dikpaàtìkàri kòo bo mbè bonè ke bë kanké. ¹⁶ Dikònnì nè sinéyéi dè ténke báá bë pñ, diyiè nè kuyiñkù dè me mbáá bë poté. ¹⁷ Dipebii diì kàri dikpaàtìkàri diì yó mbè cëmmú ké bë niitë mufòmmu bintë kè Kuyie mbè ùté be nønnieti.

8

Dipebii kèétémè dicannirì yiénnì

¹ Dipebii kèété diì mònnì dicannirì yiénnì, kè dè dò yúóó keñkè mieke këmmøke tewebiètè mefitímè sipísítäati. ² Kè n yà Kuyie ntõrè yèyiekè, kè kùu yè duó nyetätëhe yèyiekè.

³ Kè Kuyie ntõnnì terìi kotení kécómmóò dihúúntònnì iìkè ke to tesøøbuute, kè bëè te píe ntùdààri, kè diì wënnénè Kuyie nkøbe kó mubáammu ke bo tuø ndihúúntònnì ïnkè mesøø nkperí diì bo dikpaàtìkàri iìkè. ⁴ Kè kuyukú tùdààri kóku wënnénè Kuyie nkøbe kó mubáammu Kuyie ntõnnì nòùtè mieke këndekù Kuyie mborè. ⁵ Kè Kuyie ntõnnì túóté tesøøbuute kékouté muhââ nkéúté ketenkè, kè fetaafe mpéú, ke kuò, nkë wéí, kè ketenkè sâanti mediè.

Kuyie ntõrè yèyiekè eémè yetätëhe yèyiekè

⁶ Kè Kuyie ntõrè yèyiekè yèè to yetätëhe kè yèè báátí ke bo eé.

7 Kè diketirìi eé kè yemátárè nè muhää́ nkè dè nkökénè meyññ nkè duòní, kécóúté ketenkè kó yewétiyè yëtäati kó dìmarì nè dëtie nnè timúsññti.

8 Kè Kuyie ntönnì dérìi eé ditâtcheù, kè dëmarè ncóú nkè deu ke dò nditärì dierì, kédoroo dàmèèrì mieke, kòo wétiyè yëtäati kó dìmarì naá mmeyññ. **9** Kè de kó diwétirì kó siyññ kú, kè båtòòbè bëè bo de mieke kè bëè cake.

10 Kè Kuyie ntönnì täännìi eé, kè tewåtè diëtè matè còú mmuhää́ nkédonní ikó nnè sibií kó yewétiyè yëtäati kó dìmarì mieke. **11** Kè de kó tewåtè yëtirì tu medòmmè, kè tè do dìi wétirì kó menie nnáá mmédòmmè kè benítibëe yà kékù.

12 Kè Kuyie ntönnì naannìi eé. Diyiè nè otankù nè siwää́ kó yewétiyè yëtäati kó dìmarì sôute kè kuwenniku í mbo kuyie nkó yewétiyè yëtäati kó dìmarì nè keyènkè kpeye kó dìmarì.

13 Kè n yà fëtúufé mafé kè fë èintë keinkè, ke kuò nkè tú: Díndi ketenkè kòbe di bo yà! Di bo yà! Di bo yà! Kuyie ntörrè yëtäati teyè bo eé dìi mònnì yëtätehe.

9

1 Kè Kuyie ntönnì nummùrìi eé ditâtcheù, kè n yà tewåtè donnímè ketenkè kè bëè tè duó ndifòtìrì cumpuri kó sikpetínsì. **2** Kè tèe dì kpeté, kè kuyukú diékù nyiènì fëhäätofe këmè, késôukùnnne diyiè kè dëe biitoo. **3** Kè fecofee yënní kuyukú mieke këpitoo ketenkè. Kè Kuyie nfé duó mmuwërimú kè fë bo ntüñti benítibë inaá nkëmè. **4** Kè Kuyie nfé náké ke dò: Báá kááké timúti nè dëtie nnè tidiitì. A ntüñti n yí ïkú bëè tññ mmecannimè máà. **5** A báá bë

kùo, á mbè tūõtì kè dè yóù ke dò nyinaá, ké bè féñ
mbetàabbè bénùmmù. ⁶ De kó betàabbè miéké benítibè
bo wammú mukúú kémónté, bè bo mmù dó nè bë
yèmmè memou kë mùu coké kédéte.

⁷ Kè de kó fecofe dò nsiséñ siì báatí ke kori
dikpànnì, kè fë yø dò nyeswoipikè, kè fë iilkè dò
nkenitiköké. ⁸ Kè fe yutì òkù ke dò ntinitipokpeti,
kè fe niì ndò ndiciriciri kpøy. ⁹ Kè fë dàatí
dimátiyaabbòri ke kori dikpànnì, ke putì kë dè ùuti
ke dò nsikpàrlinaaséñ. ¹⁰ Kè fë mòké iyéí kë i dò
nyinaá nkpeyi. Kuyie nfè duó mmuwérímú kë fë
yó nyi ntüõtìnè benítibè betàabbè bénùmmù. ¹¹ Kè
difòtiri cumpuri koo kpàatì fë baké kòo yètiri tu:
Okòutì, nè ebedee kó tináaantì Abanoo, nè keréki
kperti Apodiyoo.

¹² Meyei nketimè pëstému kë mèdémè kpaá kéríní.

¹³ Kè Kuyie ntönnì kuónnì eé ditatéheù, kë n
kè è metammè mamè yènnímè dissohúuntönnì dìì
bo Kuyie nyìlkè di pítì. ¹⁴ Kè mèe náké Kuyie ntönnì
kuónnì ke dò: Bouté yebóokperè yenàà yèè boú kukó
ndiekù Efadati borè. ¹⁵ Yè do de bo ke baá de kó
dibenni ndi nè de koo tånkù nè de kó diyiè nè de koo
déèrì weti weti. Kè bëe yè bouté kë yèè kuø ketenkè
kó yewétiyè yètäati kó dìmarì kòbe. ¹⁶ Kè bë n náké
ke dò: Behääpòmbè bëe dèke siséñ, bë sëmu ke bo
sikòupí sikòupí. ¹⁷ Kè n yà siséñ, bëe sì dèke kë bë
dàatí yemátiyaabbòre, kë yèmayè wüñ ke dò muhääñ,
kë yeteyè dò ntiwetì, kë yeteyè dò mmuhääponyu,
kë siséñ yø dò nyeciricirè kpøy. Muhääñ nnè kuyukú
nè muhápòpùo nkè dè yìéní si no, ¹⁸ kékùo ketenkè
wétiyè yètäati kó dìmarì kòbe. ¹⁹ Kè si nò dëmmù ke

kòù kè si yéí məke yeyo kè yè dò nyiwààkε kε dəmmù kε kòù.

²⁰ Meyei nyí kùo bè í nyie nkε bo ceete kétunne Kuyie, kénkpaaá tū nyebokε ke yè báá nnè sisooetenkaanli, nè timátì péítì kpesi nè disooawūñ kpesi nè yetárè kpesi nè ideí kpesi. Bè dè dòòmu, dè í wúó ndè í nō nkε náá, dè í nō nkε centì. ²¹ Bè í yie nkε bo yóú muyóò, munitikòù nè tinitinòntì, kε dəuti dəutinè betobè.

10

Kuyie ntɔnnì təmè təpátítε

¹ Kè n yà Kuyie ntɔnnì kperì marì, kè dì cùténi kεinkè yewetè mieke, ke írí kutammeyarí, kè di iikè pínti ke dò ndiyiè, kè di tààke cōu mmuhää. ² Kè di pikú təpátítε, kéné di naàcètè youte dàmēèrì kéné tecānkutè ketenkè. ³ Kè dìi pée metammè mediè ndiciríci rí kóme, kè itapié iyiekè cóúté. ⁴ Kè nni ndó kewári dì béri ntì kè metammè mamèe bérinní kεinkè ke dò: Báá tì wàri, ntì yé amáà.

⁵ Kè n yà Kuyie ntɔnnì dì do na di naàcètè dàmēèrì kè tetetè na ketenkè, kè dìi youte di nòütè kεinkè, ⁶ kεparikè kényú wèè bo sää nho yètìrì wèè dòò kεinkè nè dèè kó dimàà bo ke mieke, ketenkè nè dèè kó dimàà bo, dàmēèrì nè dèè kó dimàà bo, ke béri nkε dò: Dè téneké í yóó oóte dè bo dəòmè. ⁷ Kuyie ntɔnnì yiénnì bo eé dìi mənnì ditatéheù kè Kuyie ndəò ku sòri kpeti kù do nàké tì ku kó betɔmbè ku pãanáa ñtì náambè.

⁸ N do kèè mèè tamme kè mèè wëte kékéinní kεinkè ke dò: Kóte kékouté təpátítε Kuyie ntɔnnì dìi còrmú dàmēèrì nè ketenkè dì tò tè.

9 Kè n kotoo ke dò: N duó ntépátíté. Kè di dò: Nto te kémáánko. Tè bo nwëeti a nùù ke dò mmëcekùò, kéntii a poutì.

10 Kè n cœuté têpátíté Kuyie ntônnì nòùtè miëke kémáánko, kè tè mënke nwëeti n nùù ke dò mmëcekùò, kétaroo m poutì kéntii.

11 Kè Kuyie ntônnì dò: A dò nkéyíé nákemu Kuyie mpâänáañti titentì timou kpéí, ibotí imou nè bækpàatibè kpéí.

11

Kuyie mpâänáañti náam'bè bedé kûñ nnáañti

1 Kè bë n duó nkupàatti kùù beúnè ke dò: Íté kébenné Kuyie ncîëtè nè diwûñtônnì, kékaa mbëè bo te miëke ke báá nKuyie. **2** A me mbáá benné Kuyie ncîëtè kó kudànkù, ke yé Kuyie nyóó duómmè kè yebotëe mpuò ndihé sààrì ke dò betââbè sipísìnàà nè bëdëbè *, **3** kè nì duó nké benitibè bëdëbè nnáá n kpéí nké bëè dáatí tifòòtônti, ké nnáá m pâänáañti ke dò yewe tekøupíítè nè sikousidé nè sipísikuò (1260) † nyëtâati ndi nè dikéè.

4 Dë kó benitibè tu odifíè kó dëtie ndëdérè ndë nè sifitikékëe sïdésì dëè còmmú Kuyie nkùù baké ketenkè ku iikè. **5** Kòò mòù dó ké bë dò dò meyei mmuhââ nyènní be nò miëke kóò kùø. **6** Kè bë mòke muwërímú ke bo na kewetinné fetaafe bë nàá ndìì mònnì Kuyie mpâänáañti, ke bo na këceete menie nké mëe naá mmeyî, ke bo na këdòò meyei mmemou bë dò mëe botí.

* **11:2** Betââbè sipísìnàà nè bëdëbè dè bo yëbie nyëtâati ndi nè dikéè.

† **11:3** Yewe tekøupíítè nè sikousidé nè sipísikuò bo yëbie

⁷ Bè dèè diì mònnì mutɔmmú Kuyie mbè duó mmù, kè musɔmmùu yènní difɔtìrì cūmpuri, ké bè kpannè ké bè na, ké bè kùo, ⁸ kédəúnko diheì dierì mieke bè do baaké dè bε Yiè nkudapāātì. Kè bè nduó kuce nùù. Bè yu diì eì ke donnìnkònè Sodəammu yoo Esibiti. ⁹ Bè bo bè kùo, kè benítibè bəməu, ibotí iməu kəbe, iwuɔ nyiməu kəbe, yebotè yeməu kəbeε tíí, ké mbè wéi ke dà yewe yètāāti nè dikéè, kényetε bè bo bè kūnmémè. ¹⁰ Dε kó benítibè bədē kūñ mbo narike kutenkù kuməu kó benítibè, kè bè mpāñ mbetəbè yepārè, ke yé de kó Kuyie mpāñnāñtì nāamàbè do bè kājonnémè. ¹¹ Dε kó yewe yètāāti nè dikéè kó difɔnkúò kè Kuyie mbè fùutε muyaa nkè bεe yánté, kè kufɔwaá mpī mbèè do bè wùó mmədiè. ¹² Kè bεe keè metammè mamè kè mè pīñkù keñkè ke tú: Dekenèní die. Kè bè ndeètòo yewetè mieke, kè bε kpantidèntəbè bè wùó. ¹³ Dendə bāmbà nkè kətenkèe sāntè mediè nkékuɔ diheì wétirì dipiínnì kəbe sikɔupisìyiekè (7000) kè kufɔwaá mpī mbəsəmbε kè bè ndéukunko Kuyie nyètìrì.

¹⁴ Meyei ndérímè pεstému kè metāñmmè yóó tuəkení bāmbà.

Kuyie ntɔnnì yiénnì eémmè ditātεheù

¹⁵ Kè Kuyie ntɔnnì yiénnì eé ditātεheù kè metammè mamèe pεe deñkè ke dò: Ti Yiè nKuyie nnè Kirisi bεe yó mbaké kutenkù yεbie nyεbie nsāñ. ¹⁶ Kè bεkótibè sipisìldé nè bεnàà bεe kàri yεkpààtìkàrè Kuyie nyìikè kè bεe nínkoo ké kù sāntε ke dò:

¹⁷ Kuyie nkperíkù,
ti da sāntí fɔ nwèè do bo,
kε bo, a bənkəmè a wərímú ke baaté.

18 Benìtibè miéké do da péimu,
di mmònnì kàa kóké bë peiké,
kàa yóó bekénè becírbè
kéyietí a tãmbè a pãänáaàntì náamàbè
nè bëè tu a kóbe ke da dé,
benitidiebè nè besámàpobè kékua bëè càari kutenkù.

19 Kè n yà Kuyie ncíetè kpetémè kеinkè, kè
metaumme tòu ūkú te miéké. Kè fetaafe miú nké péú,
kè yemátárè duòní mediè kè ketenkè sànti.

12

Onitipòkù peímè kè dinítirì còrmú ke baa

1 Kè n yà dèmarè kè dè dò nhonitipòkù ke dáati
diyiè tiyàatì kõme, ke na otànkù, ke óké siwàa tèpítè
nè sidésì kó dipiì. **2** Kè pùo nké dò kópeitè ke kuònnè
kuyonku.

3 Kè n yà dinítirì dierì marì kè di dò ndiwüñri, ke
moke yeyø yeyiekè, yeyiè ntèpítè, bá dìì yuu kè dì
òké dipiì. **4** Kè di yóú kau siwàa yewétiyè yètäati kó
dìmari kpesi ke buònní ketenkè, kè dì baa onitipòkù
bo peitémè kè dìi cáké debire. **5** Kòo nitipòkùu peité
kè Kuyie mpànkèe túóté debirè kékònnè. Deè bire yó
mbaké benítibè ke bë cëmmú nè kumátipàatti. **6** Kòo
nitipòkùu coké kéta dikpáà kënsori kè Kuyie nhò
piú ke dò yewe tekòupiítè nè sikou sìdé nè sipísikuò
(1260).

7 Kè mudoò ãnné keinkè kè Kuyie ntãnnì Misëeri
nè o kóbe kè bëe kpannè dinítirì nè di kóbe, **8** ké bë na
kè bë ténke í mmòké kuçé ke bo mbo keinkè. **9** Kè
bëe tentení de kó dinítirì dierì nè di kóbe ketenkè,
fewààfè fèè do bo nè dimònnì bë tu fè dibòò yoo
Satãa.

10 Kè n kèè metammè pèúmè keñnkè ke tú: Kuyie mmònnì tòòkemu kè kù dëeté benítibè, ke benke ku wérímú, kè Kirisi baaté, kè bè tentení dibòò dìì do wátirì Kirisi kòbe Kuyie mborè keyenkè nè kuyie.

11 Dipebii kó møyii nnè bè nàké mèè kpéi ntimómmonti, dëè te kè bè dì na, ke yie nké duó mbemáà kè bè kùò bá bè í yòte mukúú. **12** Fò nkéñnkè nè a kòbe dè ndi naati. Ketenkè kòbe nè dàmèèrì kòbe di bo yà, ke yé dibòò cùténímè di borè kè di miéké còu ndi yé mèè kpéí nké dò ndimònnì kúpe.

13 Dinítirì yà dìì mònnì dì donnímè ketenkè, kéannenè onitipòkù wèè do peité dënitudabire. **14** Kè Kuyie nhò ãnné itúfièti kòò puu kéta dikpáà cuokè késorinè fewààfè, kémmøke yebie nyètãäti nè dikéè, kè Kuyie nhò piú. **15** Kè fewààfèe tòò menie nkè mèè naá nkukó ndiekù ke bo põnténè onitipòkù. **16** Kè ketenkèe dëeté onitipòkù kémáánko mèè niè ndinitirì tòò mè. **17** Kè dèè yonke dinítirì kè dìì kòte kékpannè o bí sonyi. Bèè kó dimàà yie nKuyie nkuó ke tú weti weti Kirisi kòbe, **18** kékòte kéncómmú dàmèèrì také.

13

Dinítirì yóó pĩ mmùù tõmmú

1 Kè n yà musímmù mamù kè mù yètìní dàmèèrì, ke mòke yeyo yèyiekè, nè yeyiè ntepiítè, bá dìì yènni kè dì òké dipìì, bá dìì yuu kè dì wàri ke sáá nKuyie. **2** Kè dè kó musímmù dònnè dimannì, kè mu tààkè dò nkutontonkù kpeyi, kè mu nùù dò ndicìrìcìrì kperi, kè dinítirì mù duó ndi wérímú, ké mù kànnè mu kó

dikpààtìkàrà ké mù duó ntikpetì. ³ Kè mu yuu marì dò ndi kòùte ke na nku ke mieté. Kè dèe di kutenkù kumou kòbe kè bè mmù tū, ⁴ kénsàntí dinítìrì di duá mmèè kpéí ndi wérímú musímmù. Ke múnke nsàntí musímmù ke tú: We nda mannè, we mbo na ke da kpannè!

⁵ Kè dinítìrì duó mmuwérímú musímmù kè mù mbaké kutenkù ke dò bëtââbè sipísìnàà nè bëdébè, ke náá ntepòtè kó tináaàntì ke sáá nKuyie. ⁶ Ke náá ntináanyeiti, ke caari Kuyie nyètìrì, ke sáá nku èì këinkè, nè ku kòbe bëè kè bo. ⁷ Kè dinítìrì duó mmuwérímú musímmù kè mù bo kpannè Kuyie nkòbe ké bè na, kémbaké iwuo nyimou, benítibè bëmou ibotí imou, yebotè yemou. ⁸ Bëè yëtè í wàri mufòmmu pátíri Kuyie mpebii bè kùo dì kpéri, bëè yëtè í bo de mieke nè Kuyie ndàòmè kutenkù kè bè nninku ke mù báá.

⁹ Wèè mòke yëto ke bo keè, wèè keè. ¹⁰ Dè dò mbèè kpetínné wè bë yóó ò kpetínnému, dè dò mbèè kuø wè nè disiè bë yóó ò kùømu. Deè te kè Kuyie nkòbe dò nkénwééérì ke tú nKuyie.

¹¹ Kè n yíé kéyà musímmù mamù kè mù yëtìní ketenkè, ke mòke yeyiè nyèdëè, kè yè dò ntepedaatè kpeye, kè mu tammè dò ndinítìrì kòmè. ¹² Kè mù mòke muketimù kó muwérímú, keduá nkè ketenkè këmou kòbe mbáá mmusímmù ketimù mùù do kòute, ke na nku ke mieté. ¹³ Kè de kó musímmù dérimmù ndàòri tidietì ke níí bëi nkè muhää ncúténí këinkè benítibè bëmou iìlkè. ¹⁴ Kè mù ndàòri tidietì bë yë mmù dò tì ke fétinko benítibè kè muketimù wúó. Kè mùù duá nkè bëè dò muketimù bë do kòutemu nè disiè kè mùù mieté mu kó tetenkqanitè ke bo mmù dëúkunko. ¹⁵ Kè de kó musímmù dérimù

mmóké muwërímú, kéãnné mufòmmu tetenkaanitè kè tè nnó nké náá nkéduó nké bë nkòù bëë yetë bë bo nínkumé ké tè sãnte. ¹⁶ Kè mìu duó nké bëë canné benítibè bémou, bediebè nè besámpóbë, békpaatibè nè idawaá tidaatì nè bëë í tú tidaatì, bá wë be nou siyoú nè bë tñ. ¹⁷ Òmou báá na kékíté yoo wëe donté kë bë í ò wàri musímmù yëtìri yoo mu cannimé.

¹⁸ Wëe ciì weè bo banté musímmù kó mëcannimé mië mmëè tu oniti yëtìri: Sikou sikuò nè sipísikuò nè mëkuò (666).

14

Kuyie ndonté bë dièmmè feyemþànfë

¹ Kè n yà dipebii kë dì còrmú ditärì Siyôõ ñinkè, kë benítibè dë bo tekoupíkòùtè nè sikoupípsinàà nè sikoupípsinàà (144000) kë dipebii yëtìri nè di cice kperi kë dë wàri bë tñ. ² Kè n kèéní metammè mamè këñkè kë mè ùuti ke dò mmenis nduò kucúcuku, ke péú fetaafe kõmë, ke wëte ke dò mbë bie ntikutidùùtì.

³ Kè de kó benítibè tekoupíkòùtè nè sikoupípsinàà nè sikoupípsinàà (144000) còrmú Kuyie nkpaatikàri nè dënennè fòùrè dënàà de iìkè nè békotibè iìkè, kë diè nfeyemþànfë òmou ì yóó na kédentè fë kë dë í tù bembé Kuyie ndonté bë.

⁴ Bë í sãú mbemáà nè benitipòbë, bë dò mpáií nwe, ke tû ndipebii tipítì timou, Kuyie nkuù bë donté, kë bë duó mbemáà Kuyie nnè dipebii. ⁵ Bë í náké siyáàbísí diyiè mari, bë í dòò meyei mmamè.

Kuyie ntõrë yëtäati kó tináaňtì

⁶ Kè n yíé kéyà Kuyie ntõnnì terì kë di èintë keñkè ke tò Tináaňsààtì tìi bo sââ ke bo tì náké kutenkù kumou, yebotè yemou, iwua nyimou, ibotí imou,

benítibè bəməu. ⁷ Ké pī̄kù ke tú: Ndénè Kuyie nkə déukunko ku yētìrì. Mbáannè ku, kuù dò̄ kε̄nkè nè ketenkè nè dàmēèrì nè ikó, ku mənni tūòkemu kè kù yóó bekénè benítibè.

⁸ Ké diterì ntūnní ke náá nkə tú: Díndi Babidənni diewè kəbə di domu! Díndi bē̄ cāke kutenkù kəbə, ke bē nli ndi kó menaa nkə bē cāke ke dəuti dəutinè bətəbè.

⁹ Ké Kuyie ntənni tānni ntūnní ke pī̄kù ke tú: Wèè yie nkə niñkú ke sāntə musīmmù nè mu tenkaanitè, kē bē cānnə o tīnni yoo o nōutè.

¹⁰ Kuyie mmiékə bē cōummu, kē kù yóó yauté ku naà nkperímè ku bōofè yiefe miékə kē bē̄ yā, ke fē̄ūtē muhāā nnè muhāpōpōo mmiékə, Kuyie ntōrē sāayè nè ku pebii lìkè. ¹¹ Bē bo ncóú nkə kuyukú yìènī kē bē fē̄ūrì kεyēnkè nè kuyie nyεbie nyεbie mbá bē i ompu, ke yē bē níñkúmè ke sāntə musīmmù nè mu tenkaanitè, kē mù bē cānnə mu yētìrì.

¹² Dē̄ te bē̄ tu Kuyie nkəbə ke yie nku tannò, ke dəɔri kù dōmè, kē bē dō nkēnwéérì ke tū nYesu.

¹³ Kē n yíé kēkeè metammè mamè kε̄nkè kē mè tu: Wāri tii: Dē nnaati bē̄ ñ nyóó kú ke taunnè Kuyie. Muyaánsàamù tì bēimmu weti weti ke tú: Bē om̄pēnèmu mutōmmú bē pī mmù, kē Kuyie mbē yietí bē pī mmùù tōmmú kpéí.

Bē dōnnēnēmè kutenkù kó mudeèmù mudidèì

¹⁴ Kē n yíé kēyà diwetipéirì, kòò məù kàri di miékə ke dō nhOnítibire, ke óké disəɔpìì, ke tō disenatirì.

¹⁵ Kē Kuyie ntənni terìi yēnní Kuyie ncī̄tē, kēpī̄kē kēnáké dìì kàri diwetirì miékə ke dō: Tidiitì bimu ketenkè, túóté a sié kē tì kōñ. ¹⁶ Kōo túóté o sié kēhei nkēkōñ tidiitì timəu ketenkè.

17 Kè Kuyie ntõnnì terìi yènní Kuyie ncîstè keĩnkè kpête mieke ke tɔ disenatirì.

18 Kè Kuyie ntõnnì dìi baké muhãá nkè dìi íténi dihúúntònnì borè, képïéké kénáké dìi tɔ disenatirì ke dò: Mutie bè tu mù fínyí kó yεbe bimu, túóté a siè ké yè kðü. **19** Kè dìi túóté disiè kéhei nkékðü de kó yεbe kéãnné Kuyie nnàù dè yεtebe ku mieke cóú nyè. **20** Kè bëe yè yènnè diheì mánku kénau kè meyñ nyè képõnté kémmake cìdòmétìrlbè sikousítâati (300), kè meçümpume mbo métìrì omáà nè dikéè.

15

Kuyie ntõrè nè meyei nsømmø kó tináańtì

1 Kè n yà dèmarè dierè keĩnkè kè dè n di. Kuyie ntõrè yèyiekè kè yè tɔ meyei mmèyiekè, mèè yóó pẽsté kè Kuyie mmiækæ do.

2 Kè n yíé kéyà dàmèèrì kòò dò ndoii, ke dò ntewéítè ke cóú mmuhãá, kéyà bëè do na musímmù ke í niníkú ke sánte mu tenkaanítè, bá bë í mbè wàri mu yètìrì kó meçannimè, kè bë còrmímú de kòò dàmèèrì ìnkè ke tɔ tikùtìdùùtì Kuyie mbè duó ntì.

3 Ke diè mMøyiisi Kuyie nkóó tɔntì kó feyènfè nè dipebii kofe ke tú:

Ti Yiè nKuyie,
a tɔmmú dëumu ke wenni,
ibotí imøu kpààtì.

A dɔɔri dè dëmøu wennimu
ke tú dëmòmmønnæ.

4 Ti Yiè mbenítibè bëmøu da dému
ke déúkùnko a yètìrì,
fññ dò mpáíí.
Ibotí imøu bo tíí

ke nínkú a ìikè ke da sãntε,
ke yé a benkemè a wetímè.

⁵ Kè n yíe kéyà Kuyie ncíetè metaummè tóu ūkú
tè kpetémè keñkè. ⁶ Kè Kuyie ntɔrè yèyiekè yèè
do tó meyei mmèyiekè, kè yèè yènní te mieke ke
dáatí tiyaàpéítì kè tì mièti, ke boú issoonaakũ ñyε
cuokè. ⁷ Kè dèmarè fòùrè dènàà kó dèmarèe yè duó
nyisoobòòke iyiekè, kè Kuyie nkùù bo yebie nyebie
ku mieke píéké i mieke. ⁸ Kè Kuyie ndòò tidièti
kébenke ku wérímú, kè kuyukúu dátínné ku cíetè,
òmøù í nna kéta, kénkémmú ku tɔrè nyèyiekè tó mèè
yεi mbo deèmè.

16

Kuyie mmieke yóó peike kè kùu duønní mèè yεi

¹ Kè n kèè òmøù píækéní Kuyie ncíetè, ke náké ku
tɔrè yèyiekè ke dò: Kotenè kékuté mmeyei mmèè ã
issoobòòke iyiekè ketenkè, Kuyie mmieke peikemu!

² Kè Kuyie ntɔnnì ketirì úténi di kó febòòfè
kó meyei nketenkè, kè yemønsñyèe pí mbèè mòke
musímmù cannimè, ke ninku ke sãnti tetenkaañitè,
kényóù mediè.

³ Kè Kuyie ntɔnnì dérì úténi di kó febòòfè kó
meyei ndàmèèrì mieke kòo naá mmeyñ, kéndò mbè
kùa onìti, dèè kó dimàà bo o mieke kè dèè kú.

⁴ Kè Kuyie ntɔnnì tãannì úténi di kó febòòfè kó
meyei nyíkó mmieke nè sibií kè dèè naá mmeyñ.

⁵ Kè n kèè Kuyie ntɔnnì dìì baké menie ndi nàámmè
ke tú: A beénti wennimu fɔ nwèè dò mpáíí, ke do
bo, ke bo. ⁶ Kè yé bè kùomè a kó benítibè nè Kuyie
mpãänáañti náamòbè, di mmønnì kàa bè duó mmeyñ

nkè bè bo yà. A bè duó mbè dò nhà bè duó ndèndé.

⁷ Kè n yíé kékè metammè yènnímè dihúúntònnì bíékè ke tú: N Yìè nKuyie nhà bekù weti weti nwe, kè dè wenni.

⁸ Kè Kuyie ntɔnnì naannì úténí di kó fεbòòfè kó meyei ndiyiè, kè di ãã ntuo mbenìtibè. ⁹ Kè bè ncóú mmmediè nkè sãã nKuyie nkùù duɔnní de kó meyei. Bè me nyí nyie nkè bo yóu meyei nkè déukùnné Kuyie nyètìrl.

¹⁰ Kè Kuyie ntɔnnì nummùrì úténí di kó fεbòòfè kó meyei musɔmmù kpààtìkàrì ïnkè, kè mu eì biitoo, kè mu nìtibè nkuònnè kuyonku ke cáá mbe nìì. ¹¹ Kè yemuo mbè dɔmmù kè dè bè yóù, kè bè sãã nKuyie nkèñkè koku. Bè me nyí nyie ke bo yóu meyei nkéceet.

¹² Kè Kuyie ntɔnnì kuónnì úténí di kó fεbòòfè kó meyei nkukó ndiekù Efadati kè kùu kũú, kè diyiè yìènì kèè bíékè kó bεkpààtibè bo na kέpēeté. ¹³ Kè n yà yebòkè yètāati kè yè dò nyecédakè. Kè yè yìènì dinìtirì nùù mièke, yεteyè musɔmmù kperi mièke, yεteyè wèè soú nkè tú ò nàá nKuyie mpāänáañtì o nùù mièke. ¹⁴ Yebòkè nyε yèè nɔ nkè dɔori tidietì. Kè yèè kate kεyà titentì timoù kó bεkpààtibè, kè bè bo wënné kékpanne Kuyie nkùù baké keñkè nè ketenkè, dikpànnì dierì yìè.

¹⁵ Nyéñè kè n kéróomu oyúókù kõme, dè nnæati wèè dàke ke ã o yàatì ke báá ce nhotetìrì kè bëe yà o fei!

¹⁶ Kè de kó yebòkè tíí mbεkpààtibè bεmoù dibòrì marì bè yu dì nè Ebedeebe kó tináañtì ke tú: Adimaketɔɔ.

¹⁷ Kè Kuyie ntɔnnì yiénnì úténí di kó fεbòòfè kó meyei nyewetè mièkení, kòò moùu pñkéní Kuyie

ncíetè ku kpààtìkàràì borè ke dò: Dè dòò ke dèèmu. **18** Kè fetaafè mií nkè uuti, ke péu, kè ketenkè sànti mediè, kè mu nyí sàntè mèbotí nè Kuyie ndòòmè onìti. **19** Kè diheidièe toté mètäati, kè yebotè kó yehékè yemøuu nduò. Kè Kuyie nyí nyé mBabidønni kàbe kó meyei, kè ku miékèe peike kè kùu bë nìi nku bòòfè yeife kó menaà. **20** Kè bëe móntóo ketenkè këè soké soké dàmèèrì miékè nè yetárè. **21** Kè fetaafè mâtárè nduòní ke céè ke tuòkù cidóò sipísìnàà, ke buoti benítibè, kè bë nsáá nKuyie nde kó meyei nkpéí. Ke yé mè do yóùmè mediè mmómmømme.

17

Bë yóó kuømè onitipòkù wèè døuti døutinè benitidaabè

1 Kè Kuyie ntɔrè yèè do tò meyei mmèyeiekè kó ibòòke kè ye kó dìmarì n nàké ke dò: Kòtení kè n da benke Kuyie nyóó bekenè mèè botí onitipòkù wèè døuti døutinè benitidaabè kè dè tonté, wèè tu: Diheidiè dìi bo ikó mpéu borè. **2** Kè ketenkè kó bekpààtibè bémøu nè ketenkè kó benítibè bémøu kè bë dì duónè, ke muó mmønaà kòme.

3 Kè Muyaánsààmùu n túóté kékòtenè dikpáà cuokè, kè n yà onitipòkù mòù kòò dèke musímmù wūñmù, kè mù wàri mu kɔntì timøu iwàrii kè ì sáá nKuyie, kè mù mòke yeyø yeyiekè nè yeyìe ntépíítè. **4** Kè de kóo nitipòkù dàáti tikpààtìyààtì kè tì wūñ, ke sàri weti weti nè medèì mmèè dòònè mesøo nnè yetásààyè ke tò febòòfè kè isøke nè meyei nhò dòòmmè benitidaabè kè dè ã de miékè. **5** Kòò wàri o

tínnì ke kutinné ke tú: Babidənni, bèè dəuti dəutinè bətəbè nè bèè dòòri isəke kpere be koo yø.

⁶ Kè n yà ò muómmè Kuyie nkəbe kó meyññ mmè nè Kirisi kəbe bè kùo bè, bè yie mmèè kpéí nYesu.

Kè n dè yà kè dè n di. ⁷ Kè Kuyie ntənnì m beke ke dò: Dè da di ba nkpeí? M bo da náké onitipòkù nè ò dèke mùù sìmmù kè mù mòke yeyø yèyiekè nè yeyìle ntəpíítè dè benkú mù. ⁸ A me nwúó mmùù sìmmù do bomu, kàa mù mòntóo. Mù wëte ke yènní difòtìri ndi kè bè mù kùo. Kè dèe di benítibè bèè yètè í bo mufòmmu pátíri miéké nè Kuyie ndòòmè kutenkù, ke yé bè do mù yámè ke wëte ke mù mòntóo, ke wëte ke mù yà.

⁹ Die ntú mèciì nkperé nde, yeyø yèyiekè tu yetárè yèyiekè nyé onitipòkù kàri yèè ñinkè, ke wëte ke tú bəkpààtibè bëyiekè. ¹⁰ Bènùmmù domu, kòo kuónwè kpaá, oyiénwè bo tuəkení dìì mònnì wenwe í yóó øøte. ¹¹ Musìmmù mùù do bo kè bëe mù mòntóo mù tu okpààtì niínwè, ke wëte ke wënné bəketibè bëyiekè ke yóó kú.

¹² A yà yèè yìle ntəpíítè tu bəkpààtibè mbé təpíítè bëè mu nyí di tikpàti. Bè né yóó tì dimu, kénwënnè musìmmù ke dò dimònnì sámþó. ¹³ Beməu təpíítè tenté bë yóó wënné dinùù ndi, kédúó mmusìmmù bë wërimú nè be kpetì. ¹⁴ Kè bëe dokénè dipebii kë dìì bë na, ke yé dìì bəkémè bëè bəké, ke tú bəkpààtibè koo kpààtì. Kè di kəbe tú Kuyie ntääté bë ke bë yu, kë bë kù tū mmesàà.

¹⁵ Kè Kuyie ntənnì n náké ke dò: A do yà mèè nié nhonitipòkù wèè dəuti dəutinè benitidaabè kòò kàri me ñinkè, mè tu benítibè mbé nè yetírè nè yebotè nè ibotí iməu kəbe. ¹⁶ Musìmmù yìle ntəpíítè a yà

yè tu bækpàatibè mbɛ bɛè yó nníí nhonitipòkù wèè dɔuti dɔutinè benitidaabè, kékiete o kpere deməou kóò cònnòò difɔkperì, kóò càáké kécóu ndesənnə muhãá. ¹⁷ Kuyie nkuù yóó bè duó nde kó meyèmmè kɛ bɛè wënné dinùù, ke duó mmusïmmù be wërimú kɛ mìù dòò Kuyie béri ntì.

¹⁸ A yà wèè nitipòkù tu dihəidiè ndi, dìì baké kutenkù kó bækpàatibè bəməou.

18

Babidənni domè

¹ De kó difɔnkúò kɛ n yà Kuyie ntɔnni cùténímè kεinkè kɛ məkɛ muwërimú mediè nkɛ mieti kɛ dèè wenkoo kutenkù kumɔu. ² Kè dìì pñéké mediè nkɛ dò: Babidənni dièwè domu! Ò domu! Ke naá nyebəkè sñnyè nè tinòti sñnti kó diheì. ³ Titentì timəou kəbe nè bekpàatibè, kɛ bè ò duónè ke muó mmənaà nkɔmè, kɛ benitibè dò idíítí kperí kpere, kɛ de kó bəpotambè kpàrikè.

⁴ Kè n yíé kékèèní metammè mamè kεinkè kɛ mè tu: Díndi n kəbe, yènnè de kó diheì kényenténè meyei mmèè yóó dì tùòkení. ⁵ Ke yé de kó diheì yei nsññmmè, kɛ Kuyie ndààtení di kpéí. ⁶ Fóónnè di, dì di dòò dè, ke nòó nkuce mèmáà, ké dì nìi mmənaà mèè nkpeóni kuce mèdémè képëëté dì do di duómmè. ⁷ Féünnè di mediè nkɛ dè mmannè dì di tìi kpàtì kɛ yé dì do fuommè ke tú, dì tú onitipokpàatì nwe, dì í tú okúpokù ke bo nkuò. ⁸ Deè te kɛ Kuyie nyóó dì poté tiyëiti diyiè dìmáà mièke: Mumɔmmú mìù kòù nè dikònñi, ké dì còu mmuhãá nkɛ dì nkuò ndikúdabònni, kɛ yé ti Yiè nKuyie nkpeónimèmu kɛ kuù di bekénè.

9 Kè kutenkù kó bεkpààtibè bèè ò duónè ke kpàrìkè, ke naá mbédítíkpààtibè kè bèè yà di còummè kè kuyukú yiè kénkuò, **10** kéyøte de kó mεfεñtímè, kéncómmú medétimè ke sáutí ke tú: Áú yoò! Áú yoò! Babidønni wèè do døu ke kpeñní, weè fεñrì mie ndønde bàmbànàà?

11 Kè kutenkù kó bεpotambèè kòmmú, ke yé òmøù ténke í dommè be potantì. **12** Tì tu: Mesøø, timátì péítì nè yetásààyè yεbotí yεbotí, mεdeì, tiyaàsààtì tibotí tibotí, tidabeesààtì tibotí tibotí, yεpápánì nkó tinentì, disøowñò nè timátì. **13** Ikümbotí imøu, tÙdàràríbè nè tihúuntì bè tu tì mÙrì nè ànsåà nè menaà nè mεkùò nè muyuo nsààmù nè bëdéè nè inààke nè ipe nè siséè nè sinààséè nè tidaatì bè fiti tì. **14** Kè bεpotambè nnáá nke tú: Idítíkperí kpere a do møke dè ténke í kpaá, a ténke báá dè pëté bìti. **15** Kè bèè do fiti tipotantì de kó diheì, kè bèè yøte mεfεñtímè kéncómmú medétimè ke kuò ndikúdabònni ke tú: **16** Áú yoò! Diheidiè dìì do møke tisàtì timøu idítíkperí kpèti: Tiyaàsààtì idítíkperí kpèti tì mièti nè mesøø nnè medèì mmèè dòònè mesøø nnè yetásààyè yεbotí yεbotí. **17** De kó tisàtì càke dimònnì dimáà.

Bèè piú båtòòbè nè betøbè bèè pí mmutømmú de mièke, kè bè ncòòmmú mεkentímè. **18** Ke wúó ndì còummè kè kuyukú fí ke ntú: Diheì dìì ndo í mannè dìmarì, **19** kénkuò nke pí mbø yø ke tú: Áú yoò! Diheidiè dìì kó tikpàtì do te kè bεpotambè bèè cèntìnè båtòòbè kè bè kpàrìkè dìì pønte mie ndimònnì dimáà?

20 Dè nnaati keñnkè købe nè Kuyie nkøbe nè Yesu

tɔ̄rè nè ku pãānáaṇtì náamàbè, Kuyie mpòntε dε kó diheì ke fòó ndì di dòò mèè yei mmε.

21 De mònnì kè Kuyie ntɔ̄nnì kperì marì túóté ditádiérì marì kè dì mannè dinàà kébø ndàmèèrì mieke ke dò: Mee botí nku Babidønni diewè yóó domè mècää bá bè ténke báá ò yà. **22** Òmøù ténke í yóó keè tikütìdùùtì, nè itärí nè yetätehe dè kuàmmè. Beyántibè ténke í yó mbo, òmøù ténke í yóó keè cònnì kuàmmè. **23** Muhää nténke í yó ncóu, nhòmøù ténke í yóó keè odapàà nè osapàà mbè daúmè. A kó bepotambè bèè do baké titentì timou ke dɔɔri denitinònkperε, ke suó benítibè.

24 Kuyie nyóó bè bekénè Kuyie mpãānáaṇtì náamàbè bè kùo bè kpéí nkε nè Kuyie nkɔbe bè kùo bè.

19

Dipebii tóumè di pokù

1 Kè n keè ditinnì marì dièmmè ke tú: Adeduya! Sãntenè Kuyie nkùù kpeñní kè ku yètìrì ndεu, kùù ti deeté. **2** Kuyie mbekù weti weti nwe kè dè wenny, kù kpetínnému onitipòkù wèè dɔuti dɔutinè benítibè ke bè cààri. Ò kùo ku tɔ̄mbè mbε kè kù ò kpetínné ke fòó. **3** Kè yíé ke dò: Adeduya! Sãntenè Kuyie, ndε kó diheì còummu kè kuyukú dekù tiwetì yεbie nyεbie. **4** Kè Kuyie nni nkari ku kpààtìkàràì kè békótibè sipísìdè nè bënàà nè dèmarè fòürè dènàà ninkoo ku iikè ke tú: Adeduya! Dè mmε ndò. Sãntenè ti Yiè nKuyie.

5 Kè n keè òmøù béinnímè Kuyie nkpaàtìkàràì borè ke tú: Díndi ku tɔ̄mbè bëè ku dé, békótibè nè besámþòbè sãntenè Kuyie. **6** Kè n yíé kékè ditinnì

dierì marì dièmmè kè dè ùuti ke dò mmenié nduò kucúcuku, ke péú fetaafe kôme ke tú: Adeduya! Sántenè ti Yiè nKuyie nkùù kpeíni ke tú okpààtì, ke baké. ⁷ Dè nti naati, ke yé Kuyie mpebii yóó túótémè di pokù, ò báátí ke dèèmu. ⁸ Kuyie nhò sàrimu koò dàtinné tiyaàkpetì tì wènni ke miëti, tì tu ku kòbe pí mmùù tòmmú sààmù kù dò mù.

⁹ Kè Kuyie ntõnnì n náké ke dò: Wãri ke dò: Dè nnaati Kuyie nyú bë ku pebii potúòmù, Kuyie nkuù tì béri.

¹⁰ Kè n nínkú ke bo dì sàntë kè di dò m báá di sàntë kè dì tu Kuyie nkóó tãntì nwe ke dònnè mí nnè Kirisi kòbe tòbè, ke n sàntë Kuyie nku.

Yesu náké tì, Kuyie mpãänáaàntì náamàbè do náké tì, ti ti nnáá.

Wèè dèke tesãmpéítè ò namè dikpànnì

¹¹ Kè n yà keïnkè kpetémè, kòò mòù dèke tesãmpéítè kòò yètìrì tu: Timómmonti, kòò dòòri Kuyie ndómè ke bekù nè timómmonti ke kpa nnè timómmonti. ¹² Kòò nuo ncóu mmuhãá nkòò òké yekpààtìpikè, ke diyètìrì marì wãri ye ïnkè ke weè máà dì yé. ¹³ Kè bë ò yu ke tú: Kuyie nnáaàntì. Kòò dàátí diyààbòrì ke bë di mèú mmeyí. ¹⁴ Kè keïnkè kó tihãápòntì ò tñ nké dáátí tiyaàsààtì tikpetì tipéítì ke deke sisãmpié. ¹⁵ Kòò cëmmú bëè yete Kuyie nkpeti nè kumáti pààti, ke kuseú natikù yìènì o nùù ò yóó bë kùønè kù, ké bë bënké Kuyie nkperíkù miëke bë còummè kë be yíí mpõnté kë ndò bë ɔɔ naumè yetebé diyetituò miëke. ¹⁶ Kè wãri o yaàbòrì ïnkè nè o kpèri o yètìrì ke tú: Bekpààtìbè kóó kpààtì, békotibè kóó kótì!

17 Kè n yíé kéyà Kuyie ntɔnnì marì kè dì còrmú diyiè také, kε píækù ke yu tinɔtì ke tú: Tíínnènní, kè Kuyie ndi ãnné dibanni dierì kè dí di. **18** Kötènènì kéco bækpàatìbè, behãápòmbè iwẽi yembè, bækperibè, sisẽ nè si dèebè, benitibè bemou, tidaati nè bëe í tú tidaati, bediebè nè besámpóbè.

19 Kè n yíé kéyà musõmmù nè kutenkù kumou kó bækpàatìbè nè be kó behãápòmbè, kè bë tìí nkε bo dokénè wèè dèke tesántè nè o ãápòmbè. **20** Kè bëe kpetínné musõmmù nè wèè do soú nkε tú ò nàá nKuyie mpãänáaňti, wèè do mù neínè ke dɔori tidiestì. (Ó do dɔori tìi diestì ke suó mù cànne bë, kè bë nninku ke sãntí mu tenkaanítè.) Dë kó musõmmù nè wèè do soú nkε tú ò nàá nKuyie mpãänáaňti, kè bëe bë dootoo bëfòùbè kuhãäbinku, muhãpòpùo mmieke, **21** kékwo bëtobè nè kuseú kùù yìènì wèè dèke tesántè o nùù, kè tinjìti be cò kékpenke.

20

Kuyie nyóó kpetínnémè dibòò yëbie ntækøupíítè

1 Kè n yà Kuyie ntɔnnì cùténímè keñkè ke tɔ difòtìrì cümpuri kó sikpetínsì nè mëfímmë diemë. **2** Ke pí ndinítìrì, fëwààfè fèè do bo nè dimònnì, fèè tu Satãä kéboú kè dì mboú ke dò yëbie ntækøupíítè (1000). **3** Kè Kuyie ntɔnnì di dootoo difòtìrì cümpuri, ke kpetínné këpáá nképõnné, kè di nkε bo kë yëbie ntækøupíítè yàa deènè, bá di téñke í soú nhòmou. Kè bëe wëte ké dì fñ ndimònnì sámþó.

4 Kè n yíé kéyà yëkpàatìkàrè, kè Kuyie nduó mbëè yë kàri muwërímú kè bë bo bekénè benitibè. Kè n yà bëcírbè bë do kùo bë, bë nàké mëè kpéí nKirisi kpéí nè Kuyie nnáaňti. Bëe do í yie nkε nínkú kédou

mmusímmù nè mu tenkaanítè bè í nyie kè mùu bè cànné be tñí nyoo be nou. Kè m bè yà kè bè yãnté ke wënnè Kirisi ke yo ntikpàtì yebie ntékoupiítè. ⁵ Beè yãnté bëmbë mëketimè, kè besombë yóó yãnté yebie ntékoupiítè bo pëstémè. ⁶ Dè nnaati Kuyie ncànné bè, bëè keté ke yãnté, bè ténké í yóó kú mukúdérímù, bè yó ntú Kuyie nnè Kirisi be kó ikuó niùbè mbë, kénwënnè Kirisi ke yo ntikpàtì yebie ntékoupiítè.

Kuyie nyóó namè dibòò nè di kobé

⁷ Kè yebie ntékoupiítè (1000) pësté kè Kuyie nkpeté dibòò. ⁸ Kè dii suó titentì timou kobé, ke túi nKuyie nk pantidéntòbè bè tu bè: Kóku nè Makóku *, kè bè nsñ ke màngnè dàmèèrì kó mubirímú. ⁹ Kè bëè íté kécéëte Kuyie nkobé diheì ku dó dì. Kè Kuyie ncünní muhãá nkè mùu bè kùo. ¹⁰ Dë màngnì kè bëè dootóo dibòò dì do bè soú mmuhãá nnè kuhãabinku muhãpòpùo mmieké, musímmù nè wèè do soú nkè tú ò nàá nKuyie mpãänáañtì de borè, kè dè nféürì kuyie nnè keyènkè sãá yebie nyebie.

Tibeéntì sənti

¹¹ Kè nwènté kémontóo ketenkè nè keñkè, keyà dikpàtikàri péíri dierì, kòò moù kàri di ïnkè. ¹² Kè n yà bëcírbè: Bekótibè nè besámpòbè, kè bë còmnú dikpàtikàri ïlkè, kè bë pïntë yepáte, bá wè o dòòrimè wàri dè. Kè Kuyie mbè bekénè be dòòrimè dòmmè. ¹³ Kè dàmèèrì tênnéní bëcírbè kè kudənkù

---

* **20:8** Kóku nè Makóku: Kóku tu diheì ndi kè Makóku tu de kó diheì kóo kpàtì yètìrì (wénté Esekiéri 38:2). Kè wètè ke benkú yebotè yëè yóó íté ke bo kpànnè Kuyie nnè ku kó benitibè yemòrè sonye.

ténnéní ku kɔbe, kè bɛe bekénè bá wè o dɔɔrìmè dòmmè, ¹⁴ kěpř mmukũ ū nè kudɔnkù, kédootóo kuhãabinku miek̄e mùù tu mukúdérímù. ¹⁵ Kè bɛ i yà wèe yètìrì mufòmmu pátíri miek̄e bɛe ò dootóo kuhãabinku miek̄e.

21

Kεñkè pànkè nè ketenkè pànkè dɛ kó tináaṇti

¹ Kè n yà keñkè pànkè nè ketenkè pànkè, kékótíkè nè dàmèerì kè dè pẽsté. ² Kè n yà diheì sàarì Sedisadëmmu pànwè, kòò cutiní keñkè Kuyie mborè, ke sàri ke dò nhosapàà nsàri ke kɔri o dɔù. ³ Kè n kèè òmòù překénímè dikpààtìkàrì borè ke tú: Di mmònnì Kuyie ncístè bomu benítibè cuokè, kù yó mbè bonèmu kè bè wẽ nkè bè tu ku kɔbe, kè kù bè te. ⁴ Kè kùu ûté be nønnieti páíí. Mukũ ū mbá mbo, yekúdabùò mbá mbo, isáúti bá mbo, mumømmú bá mbo, dekótirè dëmøu yóó pẽstému.

⁵ Wèè kàri dikpààtìkàrì ïnkè kòò béi nk̄e dò: Di mmònnì m bo dò dëmøu dëpànnè ke yíé dò: Wäri n yóó da náké tì, tì tu timómmønti nti ke dò ndí tì yie.

⁶ Kè yíé kébéi nk̄e dò: Dè dòò kɛ dèèmu. Míi tu oketiwè ke tú osønwe, ke tú diketírì ke tú kumànku. Kè sinéyéi bo wè m bo ò pā mufòmmu bint̄e niɛ nkòo yà kénfòù. ⁷ Bèè bo na kétuøke kumànku m bo bè duó n yë n yóó bè duó ndè, ké mbè te kè bè tu m bí. ⁸ Ifðwaá nyembè, bèè í døori bè nàá ntì, bèè dòòri isøke kpere, benitikòùbè, bèè døunè betøbè, betediibè, bøbøaféúbè nè siyáàbìsí yembè, m bo bè ãnné kuhãabinku nè muhãpòpùo mmiék̄e dèè tu mukũ ū ndérímù.

Sedisademmu pànwè yó ndòmmè

9 Kè Kuyie ntɔrè yèyiekè kó dìmarì, dìì do tɔ meyei nkó ibòòke sənyi iyiekè n yu ke dò: Kötēní kè n da bенкe Kuyie mpebii pokù.

10 Kè Muyaánsààmù m píe nkè ku tɔnnì n túóté, kédekenè ditarì dierì marì ũnkè, ké m bенкe diheì sààri Sedisademmu wèè cutiní keĩnkè Kuyie mborè. **11** Kè Kuyie nkó tikpetì dì dàáti ke pínti ke dò ndoii ke dò ntewéítè, ke mieti ke dò nyetásààyè. Kè dìmarì dò ntinobéntì kè diterì dò ndoii ke dò ntewéítè. **12** Kè di duotí okù mediè nke mòke yebòrè tepíítè nè yèdée, kè Kuyie ntɔrè tepíítè nè yèdée yè bàa, kè de kó yebòrè wàri ye ũnkè. Isidayeecribe wuo ntepíítè nè idéi yètè. **13** Kè de kó yebòrè keú tipítì tinàà: Yètāáti diyiè yìè kèkè bíékè, yètāáti dì taà kèkè bíékè, yètāáti kubakù cànku, yètāáti kuyoú. **14** Kè de kó kuduotí còmmú yetárè tepíítè nè yèdée ũnkè. Kè yè wàri dipebii tɔrè tepíítè nè yèdée yètè.

15 Kè Kuyie ntɔnnì dìì n nàánnè kè dì tɔ kusɔɔpàati, kè bo benné diheì nè yebòrè nè iduotí,

16 kébenné kè dè mma tipítì timòu nè mehokùmè nè mecómmè, kémbo cìdòmétírbè sikɔupísìdè nè sikɔusìdè (2200). **17** Kébenné kuduotí céé nkè mè mbo métírbè sipísikuò nè bénùmmù (65). **18** Kè kuduotí maánè yetásààyè, yèè dò ntinobéntì, kè diheì maánè mesɔɔ mmèè dò ndoii ke dò ntewéítè.

19-20 Kè bë dàri yetásààyè yebotí yebotí dipüü, kè dìmarì dò ntinobéntì, kè diterì dò nyeküñ, kè diterì dò mmeyñ, kè diterì dò nfetònfe, kè diterì dò mmèbèrìmè, kè diterì dò ntédàntè, kè diterì dò mmutápéi. Kè diterì dò ntiwetì, kè diterì dò mmekòcèburime. **21** Kè yebòrè tepíítè nè yèdée dòònè

mèdèì, bá dì kè dì mòke mèmáà. Kè diheì kó kuce tú mesoo mmèè dò ndoii ke dò ntewéitè.

²² Bá n yí nyà Kuyie ncîté bè kòrì kè ke báá, ti Yiè Kuyie nkuù baké ketenkè nè keïnkè nè dipebii beè do dè bo kè bè mbé mbáá tipítì timoù. ²³ Dyiè nè otankù dè í mbo ke bo mmí diheì. Kuyie nkuù do mieti kè dè wenni, kè dipebii tú defitirè. ²⁴ Kè titentì timoù kòbe centì di wenniku miéké, kè titentì timoù kó békpatàtìbè kɔrl̩ko bë kpàtì dëborè. ²⁵ Dë kó diheì bòrè yó nfeímu sâà, ke yé keyènkè í yó mbomè. ²⁶ Bè yó nde ntuo titentì timoù kòbe kpàtì sàatì. ²⁷ Dëmarè sînnè í tati de kó diheì, yoo wèè dàòri isake kpere yoo siyáàbísí yiè. Bèè yètè wàri mufòmmu pátíri miéké dì tu dipebii kpéri, bëè máà tati de kó diheì.

22

Menie mmèè duó mmufòmmu me kó tináàntì

¹ Kè Kuyie ntønnì m benke kukó nkùù kó menie nduò mmufòmmu, kè mè yìèní Kuyie nnè dipebii bë kpàtìkàrì borè, ke dò ndoii ke dò n tewéitè. ² Kè pûñ ndihéì miéké, kè detie ndèè duò mmufòmmu kè dè còrmú yeyakè yèdé ke pei kuce tepíítè nè mèdémè dibenni, kuce mèmáà otankù, kè mu fâatì miékunko yebotè. ³ Dëmarè í yó mbo de kó diheì miéké Kuyie ncôõ dè.

Kuyie nkpatìkàrì nè dipebii kpéri yó mbo diheì miéké nke, kè Kuyie ntømbè kù báá. ⁴ Ke wúó nku ìikè, kè kùu wàri ku yètìrì bë tñ. ⁵ Keyènkè í yó mbo, diyiè nè otankù dè me nyí yó mbo. Ti Yiè nKuyie nkuù yó mpinti kè dè wenni, kè bë yo nku kpàtì sâà yebie nyebie.

Yesu wëtinímè bàmbà

6 Kè Kuyie ntõnnì n náké ke dò: Dë kó tináaňtì tu timómmønti nti ke dò ntí ntì tã. Ti Yiè nKuyie nkuù píe nku Yaá nku pãänáaňtì náamàbè, ke tõnní ku tõnnì kè dì bë náké dëè yóó døò.

7 Kè Yesu dò: Ndakènè n wëtinímu bàmbà. Dè nnaati wèè yie ndi mpátíri náaňtì.

8 Mí nyIsää n kèèmu ke yà dë kó dënennè, n kèè dìì mènnì ke yà kéninkóo Kuyie ntõnnì dìì dë nni mbenke, di iilkè ke bo dì sãnte.

9 Kè dì dò: A báá n sãnte, kè n tu Kuyie ntõntì nwe, ke da dònnè nè Kirisi kòbe tòbè, á sãnte Kuyie nku.

10 Á báá yóú a bo nákémè di mpátíri kó tináaňtì, ke yé dë mènnì tòónímèmu kè tì yóó døò. **11** Meyei nyiè ndake saoté o yei, wèè sī nkòo døke sãntè, wèè dòòri mesàà nkòo døke mmè dòòri, wèè dò mpáíí kòo døke wénkùnne omáà.

12 Kè Yesu dò: Ndakènè! N wëtinímu bàmbà nkè bo yietí bá wè o dòòrimè dò mmè. **13** Mii tu Oketiwè ke tú Osønwe, ke tú diketíri nè kumànku.

14 Dè nnaati bëè òú bë yààtì kè dë bo yie nkè bëè di mutie mùù duò mmufòmmu mu kó yebé kéta diheì kó yebòrè. **15** Bëè dòòri isøke kpere, bëtediibè, bëè dòutinè bëtobè, benitikòùbè, bëbøfèubè nè siyáàbìsí yembè, bëmbè kó dimàà yó mbo ditowaà ndi.

16 Mí nYesu mii tõnní n tõnnì kè dì tì náké n kòbe tìrè. Mii tu Dafiti yaàbire, ke tú tekñwentéwàtè tèè pínti.

17 Kuyie nYaá nnè Kirisi kòbe bëè tu o pokù ò tãaté wè kè bë dò: Kòtení!

Bëè kèè kè bë múnkè dò: Kòtení!

Kè sinéyëí bo wè wèe kòtení kéyà fààrè menie mmèè duó mmufòmmu.

Bè caummè wèè bo kaa ndi mpátíri

¹⁸ Mí nyIsãã n nááammu bèè kàa ndi mpátíri ke tú:
Wèè yìé tìmatì de miéké Kuyie mbo ò yìé mèyei mbè
nàá mmèè kpéí de kó dipátíri miéké. ¹⁹ Kòò mmøù
mè nyààte tìmatì, Kuyie mbo o mèntè mutie mùù
duò mufòmmu mu kó dibii, bá ò báá ta diheì sààrì
kù nàá ndìì kpéí dì mpátíri miéké.

²⁰ Mí nyIsãã n náá mómmuo nwe ke tú: Ô bémamu
ke tú: N wëtinímu bàmbà. Dè mmè ndò! Wëtení ti
Yiè nYesu!

²¹ Ti Yiè nYesu kó mèsàà nní ndi bonè dimou.

Bibiri Kuyie Nnáàñtì Pátíri
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin
copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16